

ԳՎՈՒԽ Գ :

Վարդապետ, քաղաքին դռները, ճամբաները, հրապարակները (Ֆեյդատները), ու ասոնց մէջը գտնուած հին (անդրիս) բաները, ժամերը, շունները, ու տեսները արժանի շինները :

1. **Ր**ուն քաղաքը հաւկըթաձև երկնիէկ կըր է, ու տներուն ու մնացած պարիսպին պատերուն մէջէն լայն միջոց մը բոլոր քաղաքը կը պատէ, որ մարտկոց (մէթէրիզ) կըսվի, ու հիմայ զբօսանքի տեղ եղած է, անոր համար ալ մեծ մասը գեղեցիկ կարգաւ ծառեր տնկած, ու տեղ տեղ նրստարաններ շինած են :

Նախօրէօնը 1809ին պարիսպները Վէնթնէնթօնէն մինչուկ Շթթէնթօնը փրցուց նէինչվան 1817 անանկ փրկված մնացին : Ըն ատենը կայսրը մտածեց, որ Սեննա բերդ չըլայ, մինակ դռներով գոցած քաղաք մը ըլլայ. անոր համար քաղքին դին եղած պարիսպը շինեց, ու պարիսպին առջևի տեսակ տեսակ դիրքերով շինած հողի բլուրները՝ պարիսպները ու պատնէշները ջընջել տրվաւ. փոսը որ բոլոր քաղաքը կը պատէ, մաքրել տրվաւ, մէջը երկու կարգ ծառեր տնկել տրվաւ, փոսին անդիի պատը ջնջեց վերցուց, ու

պատին տեղը կանաչ խոտով գեղեցիկ զառ 'ի վայր (էնիշ) շինեց, ու գեղեցիկ զբօսանքի տեղ ըրաւ: Պալատին առջևի Պուռկթօռ (պալատի դուռ) ըսված գուռը քովի 400 քայլ երկայն պատերովը 300 քայլ դուրս քաշել տրվաւ, ներս մտած ատենը ձախ կողմը Վրախո ըսված կայսերական պարտէզը մեծցուց, գեղեցիկ ծառեր տնկել տրվաւ, մեծ աւազան մը՝ մէջը շատրւան մը շինել տրվաւ: Եւսոր մէջ տեղը հին ձևով գեղեցիկ տաճար մը շինեց, ու մէջը կանգնեց Թէգէնոսին արձանը, որ ձիացուլին հետ պատերազմ կրնէ կոր: Եւ արձանը շատ գեղեցիկ փորված է, ու Հում Վանովա ըսված անւանի արձան փորողին վերջին գործքն է: Կայսրը աս պարտէզը ասանկ զարդարելէն ետքը Ժողովորդեան զբօսանքի տեղ ըրաւ. հիմայ մէջը խահվէխանէ մըն ալ շինվեցաւ, որուն առջևը ամառը առտու իրիկունը գեղեցիկ մուզիքայ կըլլայ, ու ամէն տեսակ սիրտ պաղեցընելու անուշեղէններ կըգտնուին: Եւսոր դիմացը՝ ներս մտած ատենը աջ կողմը իր պալատին համար ալ գեղեցիկ պարտէզ մը շինեց. մէջը մեծ ձմեռնոցներ շինել տրվաւ, որոնց մէջը Եւսորի գայի շատ տունկեր, թռչուններ ու սքանչելի պտուղներ կան. պարտէզին մէջը գեղեցիկ աւազան մը, ու առաջին Գրանչիսկոս կայսեր արձանը կայ ձիու վրայ հեծած: Եւսիկա Սօլ ըսված երևելի արձան շինողի գործքն է: Եւ երկու պարտէզի մէջ մեծ դաշտ մը կայ, որուն երկայնու-

Թիւնը 370 քայլ՝ ու լայնութիւնը 280 քայլ է, չորս դին լայն ճամբաններ ձգած են, ճամբաներուն քովերը Սեննա չիգտնուած ծառեր տնկած են, ու մէջ տեղերը գեղեցիկ չայլըներ ըրած են: Վլաս սիէն հոս մտնելու համար Պուռկիթօռէն պէտք է անցնիլ, որ ան ալ բոլոր գեղեցիկ սիւներով շինած գեղեցիկ բան մըն է, հինգ երկբացիկ դուռ ունի քովէքով, մէջի դուռը կայսեր կառքերուն համար է, երկու քովիները հասարակ կառքերու համար է, մէկը ելլալու մէկայը մտնելու. անոնց երկու քովիներն ալ ոտքով գացողներուն համար են:

2. Վաղաքը հիմայ աստիճանաբար դուռ ունի, որոնց եօթը մեծ ու հինկը պզտիկ են. մեծերը կըսվին, Պուռկիթօռ, Շթթէնթօռ, Վայթօռ, Ռօթէնթուռթօռ, Շթուպէնթօռ, Վէնթնէնթօռ, Պրանցթօռ: Իսկ պզտիկները կըսվին Սաւթթօռ, Շանցէլթօռ, Պիշէնթօռ, Լօզէֆշթէթէնթօռ ու Սայլէրթօռ. աս երկու վերջիները մինակ ոտքով գացողներուն համար են: Պուռկիթօռին մէջէն անցած ճամբով Պավիէրա ու արևմտեան Գերմանիա կերթացվի, Վէնթնէնթօռին ճամբովը ներսի Լուտրիա ու Իտալիա կերթացվի, Շթուպէնթօռէն Սաճառաստան ու Տաճկաստան, Ռօթէնթուռթօռէն Սօրալիա, Բոյեմիա ու հիւսիսային Լերոպա կերթացվի:

3. Վաղաքը մեծ ու պզտիկ 110 ճամբայ ու

նի, որ արևելեան քաղաքներուն ճամբաներուն բաղադատութիւնը շատ շիտակ ու լայն են, անանկ որ նեղ ճամբաներուն մէջէն երկու կառք քովէ քով անցնելէն ետքը՝ երկու քովերէն ալ քալողները հանգիստ կանցնին, իսկ լայներուն մէջէն իրեք չորս կառք ալ հանգիստ քովէ քով կրնան անցնիլ:

4. Ութը մեծ ու տասը փոքր հրապարակներ ունի: Ամէնէն մեծ ու գեղեցիկ հրապարակը Ըօֆ (արքունի) կըսվի, աս անունը՝ ատենօք Աւստրիային դուքսերը հոս իրենց պալատը շինած, ու հոն բնակած ըլլալով, անկից առաջ կուգայ: Աս հրապարակը 160 կանգուն երկայնութիւն, ու 117 կանգուն լայնութիւն ունի. մէջ տեղը առաջին 15օբոլտոս կայսրը 1667ին Աճաճնայ պատուոյն համար ինը կանգուն բարձրութեամբ պղնձէ թափած գեղեցիկ սիւն մը շինել տրված է, որ մէրմէր քարէ շինած լայն ու բարձր պատուանդանի վրայ անկած է, վրան երկու գլխով վիշապ մը կայ, վիշապին վրայ ո՞ր անձանայ արձանը մարդու մեծութիւն ոտքի վրայ կեցած է. վարը քարէ պատուանդանին չորս անկիւններուն վրայ չորս հրեշտակներ կեցած են, որ աջ ձեռքերնին սուր ու ձախերնին վահան բռնած գոթոսային հրէշներուն դէմ կըպատերազմին կոր, ամէնն ալ պղնձէ թափած ու սքանչելի գործած են, ու 9,020 օխայ են: Ասոր շրջանակը գետնին վրայ վանդակի ձևով կարճ սիւ-

ներ տնկած ու մէկզմէկու շղթայով կապած են: Աս
բանիս համար ան ատենը 22,233 արծաթ Ֆիօրին
գացած է: Ասոր երկու կողմը երկու շատրւաններ
կան, որ 1812ին խորհրդաւոր արձաններով զար-
դարած են, աջ կողմի շատրւանին արձանները Աւստ-
րիայի Ժողովրդոցը իրենց իշխանին ու հայրենիքին
հաւատարմութիւնը կրնշանակեն: Աւստրիայի տէ-
րութիւնը խաթունի մը ձևով ներկայացուցած է,
քովը վահան մը կայ՝ վրան կայսերական կնքով,
խաթունին գլուխը կայսերական թագ՝ աջ ձեռքը
կայսերական գաւազան ու ձախը կէսը ոլորած մա-
գաղաթ մը կայ, որուն վրայ լատիններէն գրով
Տիւտանչիս Աւստրիայ գրած է: Աս արձանին քովը
երկայն զգեստ հագած քաղքըցիի արձան մըն ալ
կայ, որ իրեն հետ ձախ կողմէն թև թևի տրված
աջ ձեռքին իրեք մատվըներովը ոլորած մագաղա-
թին վրայի գրին երգում կրնէ կոր, ու ճշմարիտ
հաւատարմութե՛ն նշանի համար ձախ ձեռքն ալ
կուրծքին վրայ դրած է: Անոջ արձանին ոտքին քո-
վը զանազան արհեստներու գործիքներ կան, որ
Սեմցէի ազգին արհեստի ու գիտութե՛ն բաղձանքը
կրցրցնեն, ու տակի դին՝ Ստապիտոլ Տիւրքիան,
Տիւրքիայի գրիւն գրած է: Չախ կողմի շատր-
ւանին վրայ ալ ասոնց նման խորհրդաւոր արձան-
ներ կան, որ քաղքըցիները կայսեր իրենց սէրը
ցըրնելու համար վարպետ արձան շինողի մը իրենց
ծախքովը շինել տրված են:

Երկրորդ հրապարակը Հօգե Մարտիկոսովի, որ
 երկնկէկ քառանկիւն մըն է. վեցերորդ Կառույտ
 կայսրը 1752ին աս տեղս գեղեցիկ զարդով զար-
 դարած է, եօթը կանգուն բարձրութիւն քառանկիւն
 պատուանդան մը շինած է, որուն վրայ չորս սիւնե-
 րու վրայ գեղեցիկ գմբէթ մը կայ. ասոր տակը իրեք
 աստիճան բարձր տեղ մը կայ, որուն վրայ նք
 Լճածինը ու նք Յովսէփը քահանայապետին առ-
 ջին կրպսակին կոր, գմբէթին վրայ Հոգին նքը
 աղանիի կերպարանքով հովանի եղած է, ու չորս
 դին ոսկի ճառագայթներ կան. ամէն մէկ սիւնին
 քովը մարդու մեծութեամբ մէյմէկ հրեշտակ կայ,
 ձեռքերնին ծաղիկներով ու ծաղկէ թագերով
 կուսութե ու հաւատարմութե նշաններ բռնած
 են, ու ասոնց ամէնը մերմէր քարէ փորած են:
 Պատուանդանին երկու դիէն ալ մերմէրէ փորած
 գեղեցիկ աւազաններու մէջ ջրեր կրվազեն, որ շատ
 լաւ ջուր է, ու ժամ մը հեռու ( )դղակրին ըս-
 ված գեղէն երըթի խողովակներու (քիւնկերու) մե-
 ջէն կրվազէ կուգայ:

Օտանր յանցաւորներուն դատաստանը ու բան-
 աղ հոս ըլլալով՝ երբոր մեծ յանցաւորի պատիժը
 դատաստանէն կորոշվի նէ, աս հրապարակին մե-
 ջը գերաններով բարձր տեղ մը կը շինեն, անոր
 վրայ յանցաւորը մէկ կամ երկու ժամ յանցանքը
 խոշոր գրերով գրած՝ վզէն կախած կը կեցընեն,
 որ ամէն մարդ տեսնէ իմանայ, ու անանկ յան-

ցանք չընէ . վերջը ան յանցաւորը՝ գրած պատիժը կատարելու համար՝ բանտը կըխրկեն :

Երրորդ հրապարակը Առաջին կըսվի, որ քաղքին մէջ տեղն է, ու շատ լայն ու ընդարձակ ճամբայ մըն է : Առաջին Աօբոլտոս կայսրը հոս տեղս 1693ին իր ուխտը կատարելու համար ՚ի պատիւ ամենասուրբ Երրորդութեան մէրմէր քարերէ գեղեցիկ սիւն մը տնկած է : Աս կայսրը 1679ին Աննային մեծ ժանտախտին ատենը ուխտած էր, որ թէ որ Այ ողորմութիւն ժանտախտը կըդադրի նէ, աս սիւնը կանգնէ : Արդ աս սիւնը 25 կանգուն բարձրութիւն ունի, ու վերէն ՚ի վար եռանկիւնի բանված է : Պատւանդանը քարերով բլուրի ձևով շինած է, որուն վրայ ուղղափառ հաւատքին խորհուրդները խորհրդաւոր նշաններով փորած է, անոր տակը հրեշտակ մը ձեռքը վառած մեծ մոմով վար կիյնայ կոր, որ ժանտախտը կընշանակէ, վրան Աօբոլտոս կայսրը ծունկ չըբած՝ աչքը երկինքը վերցուցած աղօթք կընէ կոր, ու ըրած աղօթքը պղինձէ տախտակի մը վրայ ոսկէ գրով գրած կախած է : Պատւանդանին անկիւնին քարին վրայ Աստրիային կնիքները (մէօհիւրները) փորած են, ու մէջ տեղէն իրեք անկիւնով բուրգ կամ պուրճ մը վեր ելած է, որուն շրջանակը ամպեր կան, ու ամպերուն մէջէն ինը դաս հրեշտակներ կերևնան կոր. բուրգին վերի գագաթը ամպերու վրայ ամենասուրբ Երրորդութիւն իրեք ան-

ձերուն արձանները մաքուր ոսկեզօծած նստած են :
 Աս սիւնին վրայ ան արձաններուն բազմութիւնը
 աւելի տեսնելու արժանի են , որ պատուանդանին
 վրայ սքանչելի վարպետութե փորված են . աս ար-
 ձանները Հողին սուրբին առաքեալներուն վրայ
 իջնալը , Ք.Մի ընթերիքը , Ադամին ստեղծվելը , ու
 ջրհեղեղէն աղատած Աոյ նահապետը եօթը հոգ-
 ւով կրներկայացընեն : Աս սիւնը՝ հիմայ ինչպէս
 որ կեցած է նէ՛ կանգնելու համար 66,646 ար-
 ծաթ ֆիօրին գացած է :

Առապէնին երկու ծայրը երկու վազան ջրի
 աղբիւրներ կան , հիմակվան կայսրը 1804ին ասոնց
 առաջինը սք Յովսէփայ՝ ու երկրորդը սք Աէօբու-
 տոսին արձաններովը զարդարեց :

Չորրորդը Նայէ Սուրբ կըսվի , որ աս ալ
 Ա եննային մեծ հրապարակներուն մէկն է . ասոր մէջ
 տեղը գեղեցիկ քարերով շինած սեծ աւազան մը
 կայ , որուն մէջ տեղը մէրմէր քարէ շինած կլոբ
 պատուանդանի վրայ խոհեմութե խորհրդաւոր ար-
 ձանը նստած է . չորս դին չորս տղաք կեցած են ,
 թեւեռուն տակը մէյմէկ ձուկ բռնած են , որոնց
 բերններնէն շատ ուժով ջրեր կըվազեն կոր : Այս-
 ըր 1801ին աւազանին չորս դին երկու կնիկ մար-
 դու ու երկու էրիկ մարդու արձաններ դնել տը-
 վաւ , որ վարի Աստրիային չորս մեծ գետերուն ,
 այսինքն , Ղանուբին , Սարխին , Աննսին , ու Այ-
 թային , նշաններն են . արձաններուն երկուքը սա-

փոր բռնած են, երկուքն ալ ծովու խեցի, որոնց բերներնէն աւազանին մէջը առատ ջրեր կը վազեն կոր:

Հինգերորդը Եօպէֆուայ կըսվի. աս անունը երկրորդ Յովսէփ կայսեր արձանէն կառնու, որ հիմակվան կայսրը 1806ին կանգնած է. Յովսէփ կայսրը հին հռոմայեցիի զգեստով գլուխը դարնիէ թագով պսակած, գեղեցիկ ձիու մը վրայ հեծած է, ձախ ձեռքովը ձիուն սանձը (կէմը) կը բռնէ կոր, ու աջ ձեռքը դէպ 'ի առջևը շիտակ երկնցըցած է: Ըրձանն ալ ձին ալ շատ վարպետութիւն պղնձէ թափած են, արձանը 1800ին թափած է, իսկ ձին 1803ին. ձիուն առջևի ոտքէն ինչվան կրունրկի մազերը 4 $\frac{1}{2}$ կանգուն է. ու պոչէն ինչվան գլուխը 4 կանգուն է. իսկ վրայի կայսեր արձանը 4 $\frac{1}{2}$ կանգուն է: Չին երկու ոտքերը վեր վերցուցած՝ կարծր կրանիթ քարէ՝ հինգ կանգուն բարձր պատանդանի մը վրայ կեցած է: Պատանդանին առջևի դին լատիններէն գրած է. Յովսէֆայ Երկրորդի Օգոստոսի, որ ոչ Երիայն, Բայց Բուրբոնէն հասարակաց օգոստոսի համար աստիճանաւ: Ետևի դին գրած է. Պատանդանիս Հռոմայի ու Եսպանիայի Կայսր՝ Եղէ Բորբորէն՝ իր Երկրորդ Հօրը Կանգնեց. 1806: Երկու դին պղնձէ երկու հաստը տախտակներ կան՝ մէկին վրայ երկրագործութեան խորհրդաւոր նշանները փորած են, ու մէկալին վրայ վաճառականութեան նշանները, որոնց երկուքն ալ Յովսէփ կայսրը շատ

այսճառքըցած էր : Պատւանդանին չորս դին կորըն-
 թեան ձեռով չորս սիւներ կան , որոնց վրայ պղնձէ
 փորած 16 խոշոր միտալներ կան , որ Յովսէփ կայ-
 սեր կենացը մէջը ուրախալի բաներու համար կօխ-
 ված միտալներուն պատկերներն են :

Սեցերորդը նք Ստեփանոսի հրապարակն է ,
 որ Շէֆֆանիլայ կըսվի . աս ալ մեծ հրապարակ
 մըն է , մէջ տեղը նք Ստեփանոսին ժամը կայ , ու
 շրջանակը ամէն դիէն ընդարձակ ու մաքուր տեղ
 մըն է :

Երկրորդը կայսեր պալատին մէջի հրապարակն է ,
 որ Պոսիլիլայ կըսվի , ու կարգաւորեալ
 երկնիէկ քառանկիւն մըն է :

Ութերորդը Փառանչեւանիլայ կըսվի . աս
 հրապարակին մէջն ալ 1798ին վազան ջրի աղբիւր
 մը շինված է , որուն վրայ Սոփէս մարգարէին պղնձէ
 արձանը կայ , որ ապառաժ քարէն ջուր կըհա-
 նէ կոր :

Պղտիկ հրապարակներուն մէջը պատմելու ար-
 ժանի մեծ բաներ չիկան . մինակ Շէֆֆանիլայ
 ըսված հրապարակը պատի մը քովը երկու
 կանգուն բարձր ծառի բուն (քիւթիւք) մը կայ ,
 վրան բոլոր գամեր գամած՝ երկրթէ կապ (չէմպէր)
 մը անցուցած՝ ու կըղպակ մը կախած է : Առաջուց
 Սինէովալտ ըսված անտառը ինչվան հոս կուգայ
 եղեր , ու ասիկայ ան անտառին վերջին ծառն է
 եղեր , որ արմատը դեռ գետնի մէջ է : Արսվի որ

դարբնի (չիլինկիրի) աշկերտ մը վարպետին հետ
խօսք կըդնէ, որ թէ որ զինքը վարպետ ընելու կը-
խոստանայ նէ, ինքը կըղպակ մը շինէ, որ մարդ
կարօղ չըլլայ բանալ: Ստանային օգնութիւնը կը-
շինէ կըղպակը, հօն կըկատէ, ու ինքը ամէնուն
առջևը բանալէն գոցելէն ետքը բալլիքը Վանուբ
գետը կընետէ, ու սատանաները կառնուն կըվեր-
ցընեն անիկա: Ինչվան հիմայ Սեննա եկօղ դարբ-
նի բանուորները շատ փորձած են, ու բանալ չիկըր-
ցօղը ծառին գամ մը զարկած է, ու հիմայ անանկ
եղած է՝ որ ալ տեղ չէ մնացած գամ դամելու.
մէկը մէկալը պարզ կըքնեն կըփորձեն, կերթան:

5. Սեննայի պալատներուն մէջը գեղեցիկ շին-
ված ու տեսնելու արժանիները են,

Հռոմայի կայսերութե՛ն դատաստանի պալա-
տը, որ բոլոր Վերմանիայի շէնքերուն մէջը ամէ-
նէն գեղեցիկն է. ասիկա կայսերական պալատին
հրապարակին վրայ մէկ ծայրէն ինչվան մէկալ ծայ-
րը կերթայ, ու 1728ին շինված է. ինչվան 1807
Հռոմայի կայսերութե՛ն իշխաններուն դատը միշտ
հօս կըքշվէր. ետքը կայսրը իր պալատին խառնեց
իր տղոցը ու իրենց մարդիկներուն բնակարան
ըրաւ: Չորս դստիկօն (խաթ) սքանչելի համեմա-
տութիւն շինված է, ու մէջ տեղը մէրմեր քարէ
մեծ պատշգամբ (շահնիշիր) մը դուրս ելած է: Աս
պալատին երկու ծայրերը երկու մեծ կամարներ կան,
որ տակերէն քալելու ու կառքերու ճամբաներ

կանցնին, կամարներուն երկու դիրքը գեղեցիկ ու
խոշոր արձաններով Հերբիւլէսին չորս երևելի
գործքերը ներկայացուցած են, այսինքն, Մեթէո-
սը մեռցրնելը, Ռուսիրիսին յաղթելը, Արէտեան
ցուլը, ու Նէմէսեան առիւծը պատուելը մեռցրնելը
Սաթիէլի ըսված արձան փորօղը փորած է, որ ար-
ւեստէն ճանչցողները իրենց նայել կուտան կըզ-
մայլեցրնեն:

Ալպերտոս իշխանին պալատը, որ հիմայ կայ-
սեր եղբայրը Առուլոս մեծ դուքսը ժառանգեց,
1801ին սկսած է շինելու, ու 1804ին լմնցած է.
հինգ դստիկոնով շատ սքանչելի շէնք մըն է.
ներսի դին անանկ հարստութիւն, գեղեցկութիւն, հրա-
շալի համեմատութեամբ, ու մաքրութիւն զարդարած
է, որ Ալենայի պալատներուն մէջը նմանը չիկայ:

Եպարքոսին (վէզիրին) պալատը, որ հինգ
դստիկոն է, ու բերդ կընմանի:

Այսերական փողերանոցը (Թարաբխանէն),
որ ատենօք Ալգինէոս իշխանին էր:

Պատերազմի խորհրդատունը Հօֆ ըսված
հրապարակին մէջը՝ որ ատենօք Ալստրիայի դուք-
սերուն պալատն էր, երկու մեծ սրահ ու իրեք դուռ
ունի, հինգ բարձր դստիկոն է: Արկորդ դստի-
կոնը պատերազմի խորհրդեան գլուխը կընստի, մէ-
կալ դստիկոնները ուրիշ խորհրդականները, ու
գրագիրները կընստին. մեծ գաւիթ մըն ալ կայ,
որուն մէջը պատերազմի վրայ խորհուրդ կընեն:

Աւստրիայի կայսրութեն խորհրդատուներ, որ պատկերներով ու ուրիշ զարդերով զարդարված հինգ դատիկոն բարձր՝ չորս ճակատով սքանչելի պալատ մըն է. երկու սրահ ունի երկու երկու դռներով. ասոր մէջը կրնաստի իշխան մը իր խորհրդականներովը գրագիրներովը ու ծառաններովը, որուն պաշտօնը (Ռումէլի ու Անատոլու ղազէզքէրներուն պաշտօնին մօտ է :

Սաճառի ու (Թրանսիլվանիայի դիւանատուներ, որուն մէջը աս երկու գաւառներուն իշխանները կը բնակին, ու անոնց գործքերուն վրայ կայսեր հետ կը խորհրդակցին : Սաքսատուներ, համալսարանը վեց դատիկոնով, նախաբարներու խորհրդարանը Վիլթէնշթայն իշխանին երկու պալատը, որոնց մէկին մէջը անգին գրքատուն մը ու մաքուր թէատրոն մը կայ :

Կայսեր կեսըրոյը Պէաթուիէ ըսված դքսուհին պալատը, որ մէկ միլիօն ֆիօրինի գնեց, երկու այնչափ մըն ալ գեղեցկացընելու համար վրան ծախք ըրաւ :

Վայքովից իշխանին, Շվարցենպէրկ իշխանին, Շթարհէնպէրկ իշխանին, Հարրախ կոմսին, Վաթերհազի իշխանին, Պաթիանի իշխանին, Քինսքի իշխանին, Շէնպօրն կոմսին, Պրից կոմսին, Արքէպիսկոպոսին, սրբազան Փապին նուիրակին պալատները մէկզմէկէ գեղեցիկ են : Ասոնց նման ուրիշ շատ գեղեցիկ պալատներ ալ կան, ու ամէն մէկին մէջը մէյմէկ թագաւոր կամ կայսր կրնայ բնակիլ :

Պիուկէոշիիթալ անունով տուն մը կայ, որ տասը սրահ (աւլու), ու քսան սանդուղ (մէրտիւ վէն) ունի, հինգ դստիկոն բարձր շինած է. ասոր մէջը երկու հարիւր տնւոր կը բնակի. գետնի դստիկոնը յիսուն հատ ալ խանութ ունի, բոլորն ալ վարձու տրված են, որ տարին 170,000 ֆիօրին կը բերեն: Ամանապէս Ղուաթնէրհօֆ ըսված տունը երկու սրահ ունի, վեց դստիկոն բարձր է, վարձու տրված շատ խանութներ ու բնակարաններ ունի, որ տարին 60,000 ֆիօրին կը բերեն: Այն դուաւպէն ըսված տունն ալ ութը դստիկոն բարձրութիւն ունի:

ԳՎՈՒԽ Դ:

Այսէք պալատը, խարուսը, Գոնյը, ու յի Կեծնէլ
 արդէլու տեղը:

1. Այսեր պալատը քաղքին հարաւային կողմը նոր շինած փառաւոր դռան անմիջապէս քովն է: Ետիկա զանազան ատեններ հետզհետէ շինված ու միացրցած ըլլալով՝ չունի ան համեմատութիւր, որն որ կայսերական պալատէ մը կը պահանջուի:

Մէջ տեղի մեծ սրահը 144 կանգուն երկայն 79 կանգուն լայն հրապարակ մըն է. որուն երկայնութեանը քաղքին զիէն վերը յիշված Հոռմայի կայսերութն դատաստանին պալատը շինված է, որ